

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

101. An in confessione venialium requiratur propositum non peccandi
amplius venialiter? Ex paart. 11. tract. 5. & Misc. 5. res. 23.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

9. Verum his non obstantibus, dicendum omnino esse puto, peccatum veniale non remitti absque proprio actu virtualiter saltem retractativo, & consequenter absque aliqua poenitentia, saltem virtuali. Fundamentum est, quia quamdiu actu, aut virtute voluntas non retractat suum peccatum, semper moraliter censetur perseverare in illo: nam quamdiu non retractat actum, quem semel elicit, semper censetur velle illum, quia cum in ejus libertate sit in eo velle, aut non velle perseverare, hoc ipso, quod illum saltem virtute non retractat, moraliter censetur velle illum.

10. Argumenta verò in contrarium adducta solvit Amicus in *Curs. Theol. tom. 8. disp. 6. sect. 1. n. 111*, qui postea *sect. 2. n. 15*, cum pluribus firmat ad remissionem venialium non requiri poenitentiam formalem contra Durandum, & alios, sed sufficere virtutalem quam S. Thom. & cum eo reliqui Theologi sic explicant. Potest quis virtute alicujus actus esse ita dispositus, ut si occurrerent omnia, vel aliqua peccata venialia, actu illa detestaretur: ergo is dicitur habere poenitentiam virtutalem respectu eorum, quae si occurrerent, actu detestaretur; non autem respectu eorum, quae si occurrerent, actu non detestaretur. Non enim implicat aliquem virtute alicujus actus esse dispositum ad haec potius venialia detestanda, quam alia.

RESOL. CI.

An in confessione venialium requiratur propositum non peccandi amplius venialiter? Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 23.

Quoad omnem doctrinam hujus Resol. lege Ref. seq. lignanter à §. Primum. & seqq. & infra ex Ref. 10. §. ult. & quavis pro Confessione mortalium in hoc casu vide infra doctrinam Ref. 110. & aliarum ejus not.

Quoad hoc quod hic inferetur, lege supra doctrinam Ref. 98. per tota, & alia ejus not.

§. 1. **R**espondet affirmative Pasqualig. in *Theol. tom. 2. disp. 81. sect. 10. n. 54*. Quia requiritur vera attritio, quae est virtuale propositum. Nec obstat quod impossibile sit vitare omnia venialia absque speciali privilegio, quod regulariter non conceditur à Deo; quia sufficit quod propositum vitandi venialia sit efficax secundum quid, & consistit in desiderio, quod Deus concedat gratiam vitandi omnia venialia, quia non requiritur aliud propositum, nisi quoad ea quae poenitens potest exequi.

2. Verum non est ista levis difficultas, an sit possibilis efficax voluntas, & propositum vitandi venialia; non jam in particulari; sed in universum; supposito enim quod sit moraliter impossibile omnia vitare, eaque propter DD. multi doceant, votum de non peccando venialiter non valere, ut videre est apud Thom. Sanc. in *suo opere mor. lib. 4. cap. 5. n. 10*. & alios, non videtur possibile tale propositum. Ex quo videtur inferri alterum à duobus absurdum, vel neminem posse confiteri sacramentaliter in genere peccata venialia, quia non potest de illis habere verum & efficacem dolorem; vel posse absolvi ab illis sine tali dolore.

3. Solet huic difficultati responderi ex doctrina S. Thom. 3. p. q. 87. art. 1. ad 1. Impossibile quidem esse totam venialium collectionem vitare, singula tamen vitari posse. Ratio verò potest assignari, quia alioquin non essent peccata, nemo enim peccare potest, nisi posset actionem qua peccat vitare, atque adeo sufficere singulorum vitandorum propositum. Ita Suarez ubi supra in *D. Thom.* Unde ipse postea *disp. 4. sect. 3. n. 5*, distinguit & ait, duplicia esse peccata venialia; quaedam quae plena libertate committuntur, & de iis omnibus vitandis potest homo habere absolutum propositum, quia est pos-

sibile cum gratia Dei; quae secundum legem ordinariam confertur dignè petentibus, seu preparantibus se ad illam. Alia verò sunt peccata venialia, quae dicuntur ex subreptione, seu imperfectè deliberata; quorum collectionem totam vitare longo tempore possibile non est sine speciali privilegio, & idè circa tale objectum non potest haberi propositum omnino absolutum; potest tamen homo proponere omnem diligentiam adhibere ad illa vitanda, quantum humano modo potuerit, & hoc semper satis est. Haec tenet Suarez, *sect. illa 3. n. 5. & 6.* postea ad *art. 1. q. 87. in illo n. 7.* docet, *comparatione totius collectionis propositum parum ex se esse efficax & absolutum, parum inefficax, & condemnatum; utrumque enim includit respectu diversorum, & hoc est (inquit) quod D. Thomas declarare voluit: Nam propositum illud, & comparatum ad totam collectionem venialium peccatorum, non est propositum absolutum, & efficax vitandi illam; quia non est de objecto possibili moraliter, & secundum legem ordinariam. Solum ergo esse potest de desiderio quoddam conditionatum cavendi totam, si esset possibile: quia revera vota displicent ex vi poenitentiae. Ita Suarez, Tandem concludit: Hinc verò etiam nascitur ut illud propositum sit faciendi quantum in homine fuerit ad vitanda omnia peccata venialia; ex quo etiam sit, ut tale propositum comparatum ad singula peccata de se sit efficax, quia quodlibet per se sumptum, est obiectum possibile, & ad omne possibile efficaciter se extendit illa voluntas, & ita facile patet sensus D. Thomae, & responso ad objectiones. Sed circa supradictam doctrinam Patris Suarez, Cardinalis de Lugo de *Sacr. Poenit. disp. 14. n. 30. cum seqq.* & Dicaltill. de *Sacr. tom. 2. tr. 8. disp. 6. dub. 16.* aliquas difficultates adducunt, sed postea ab ipso non dissentunt, magis clare ejus sententiam ex D. Thom. declarando.*

4. At mihi nimis placet in hac difficultate difficultas Patris Sfortia Pallavicini in *assert. Theolog. lib. 7. c. 28. n. 288. cum seqq.* ubi ita more suo doctè philosophatur. Propositum quoque abstinendi in posterum ab illis peccatis venialibus, quae clavis subijciuntur est necessarium; difficultas tamen est, quomodo id possit proponere qui confitetur omnia venialia, & dolet de illis ex motivo generali, cum sciat se ab omnibus in posterum abstinere non posse. S. Thom. 3. p. q. 86. art. 1. ad primum, docet, sufficere, si poenitens proponat vitare singula proptè singulatum occurrunt, licet non proponat vitare omnia. Quae doctrina quibusdam difficilis visa est, non advertentibus ibi S. Doctorem non agere de poenitentia in ordine ad Sacramentum, quandoquidem admittit etiam ibi poenitentiam virtualem, quae tamen in Sacramento non sufficit.

5. Quantum ergo spectat ad propositum requisitum in Sacramento, sufficit si illud sit in ordine ad totum aggregatum, ita ut quis statuat non committere in posterum aequali tempore tot, & tanta venialia. Id verò indicat S. Thom. *art. cir. ad primum*, ubi ad retractationem in genere necessariam pro deletionem venialium in Sacramento, vel extra tantum requirit propositum se preparandi ad peccata venialia minuenda, & Concil. *sess. 14. can. 4.* requirit propositum melioris vitae. In quo casu tantumdem peccatorum remittitur, quantum emendationis poenitens, vel explicitè, vel implicitè proponit.

6. Rufus, potest dari propositum universale affectivum, etiam cognita morali impossibilitate executionis, sicut datur affectiva detestatio universalis peccatorum praecedentium, quae tamen poenitenti non licet efficere, ut non praecesserint. Huo usque Pallavicinus, qui etiam postea *n. 292. obser-*

hoc in
Resol. g.
et 5.
Terminum.

at, quod etiam notat Dicitur ubi sup. quod in ordine ad venialia non requiritur propositum vitandi occasiones proximas; hoc enim propositum requiritur solum quando permanentia in illis est illicita propter periculum. Ceterum si sit licita, quamvis inferat probabilitatem, aut moralem certitudinem novi peccati, non impedit propositum sufficiens, utpote quod requirit desiderium, & non spem abstinentie, & idem B. Petrus poterat conteri etiam cum revelatione de suo peccato futuro. Et hinc est, quod etiam in ordine ad mortalia licet aliquando non recedat ab occasibus proximis, aut mortaliibus quando ille recessus est admodum difficilis, ut obligatio recedendi plus peccatorum inferret per violationem sui, quam impediret per sui observationem, propter quam causam neque tenemur vitare occasiones proximas venialium, neque mortalium vagè, quales possunt esse permanentia in militia, vel in aula, &c.

RESOL. CII.

An sit valida confessio venialium, si aliquis non habeat dolorem, nec propositum cavendi de omnibus. Et an liceat confiteri illa, de quibus nec dolorem, nec propositum cavendi habet? Ex p. i. t. 7. & Miscell. 7. Res. 38.

Resol. g.
et 5.
Terminum.

§. 1. Ad primum respondeo affirmativè cum Faund. in precept. Eccl. p. 2. l. 2. c. 1. n. 19. ubi ex Suarez sic ait: Ex hac doctrina sequitur veram facere confessionem illum, qui unum tantum veniale habet, illudque confitetur sine dolore, ac proposito efficacis emendationis ipsius peccati venialis, modo se accuset de aliis venialibus, aut mortalibus anteactæ vitæ jam confessis, & de illis legitimum dolorem habeat, cum jam debitam materiam Confessori subiciat, & aliunde obex venialium non impediatur gratiam, seu effectum sacramenti. Ita ille, cui adde Layman lib. 5. t. 6. c. 4. n. 19. & communiter DD. unde cum Aegid. Coninch de Sacram. disp. 2. dub. 14. n. 230 Notandum est triplex discrimen inter propositum requisitum ad remissionem peccati mortalis, & requisitum ad remissionem venialis.

Resol. g.
et 5.
Terminum.

2. Primum propositum vitandi mortalia sicuti, & implinet contritio, vel attritio debet se ad omnia explicitè, vel implicitè extendere; propterea quod unum mortale sine alio remitti non possit, neque unquam hominis justificatio fieri, manente actuali, aut habituali effectu ad peccatum mortale, quippe cui gratia justificans per se, ac formaliter repugnat, sicuti docet S. Thom. q. 86. art. 7. Alenf. p. 4. q. 69. n. 10. Adrian. in 4. de Sacram. Pœnit. q. Quia jam ostensum; Contra vero nihil obstat, quin unum veniale homini remittatur, altero remanente, vel secundum habituale, & non retractatam voluntatem, vel etiam secundum actuale effectum, seu peccandi propositum; Ratio est, quia S. Thom. indicat q. 87. art. 4. ad 3. Licet gratia sanctificans ad remissionem peccati venialis concurrat, tamen non expellit omne peccatum veniale, quandoquidem peccatum veniale in actu, & in habitu, consistere potest cum gratia sanctificante, non item peccatum mortale, sicuti supra etiam dictum fuit.

3. Secundum, Ad remissionem peccatorum mortalium requiritur propositum abstinentie ab omnibus non tantum in sensu diviso, sed etiam in sensu collectivo, ita ut animus sit non tantum singulari, sed etiam omnia simul cum Dei gratia evitare. At verò ad remissionem peccatorum omnium venialium sufficit propositum vitandi singula in sensu diviso;

Tom. I.

Ita ut nullum determinatè designari possit, à quo animus virtualiter saltem non abhorreat; non verò requiritur propositum vitandi omnia simul, & collectivè; ita ut animus sit nunquam venialiter, ne quidem ex animi subreptione, peccandi, hoc enim sine specialissima Dei gratia, homini in hac vita impossibile est, impossibile autem non est voluntas, sive propositum. Ita etiam docet S. Thomas q. 87. art. 1. ad primum.

4. Tertium propositum vitandi venialia necesse non est tam firmum, & efficacis esse: ita ut, eo perseverante, tam efficaciter moveatur homo ad declinandas peccati occasiones propinquas, & adhibendi remedia, quæ tum ad peccata, tum ad peccatorum occasiones vitandas aliquo modo necessaria videntur; sicuti moveri debet ex vero proposito vitandi mortalia. Cum enim peccatum mortale longè gravius animæ malum sit, quam veniale; Idem homo multò majorem conatum adhibere tenetur ad vitanda mortalia, quam venialia, consequenter verus peccator firmius, & efficacius propositum concipere debet ad mortalia, quam venialium declinationem. Ex quo ulterius sequitur, facilius absolvi posse relabentes sæpius in eandem speciem peccati venialis, quam mortalis, quod frequens ille relapsus non ita sit indicium defectu doloris, ac propositi ad eorum remissionem necessarij: quia provenire potest ex frequentia occasionum, à quibus removendi facilius aliquis excusari potest, quam à remotione occasionum ducentium ad peccatum mortale.

Sup. doctrina contenta in hoc §. lege §. ult. Res. 3. not. primæ hujus Res. & in aliis si eâ perlegis à principio.

5. Sed pro praxi difficultas in nostro casu est, an licitum sit peccata venialia, de quibus peccator non habet dolorem, explicare in confessione; nam sic videtur applicare materiam non sufficientem pro sacramento; Unde aliqui putant peccare mortaliter: Sed ego contrarium existimo, ex his quæ docet Joannes Pontius, qui in concordias hoc redigit. Et idem circa superius dicta in curs. Theolog. disp. 45. q. 3. concl. 5. num. 25. sic asserit: An quando aliquis confitetur venialia, ut consequatur gratiam sacramentalem, debeat dolere efficaciter de illis, & habere propositum firmum non cadendi iterum in illa?

Sup. hoc supra §. 3. Quod verò Resol. 98. sed lege eam à principio, & Res. 100. & ex Resol. 101. §. Verum, verit. Ex quo & infra in fin. §. 1. Res. 145.

6. Respondeo primò, quando nullum aliud peccatum confitetur, præter venialia, eum debere sub mortali dolore de aliquo, saltem ex illis efficaciter, & proponere emendam. Ratio est, quia sine tali dolore, & proposito non esset dispositus ad recipiendam gratiam sacramentalem, & consequenter applicaret data opera materia insufficientem sacramento, & impediret effectum ipsius, & sic concurreret, ut frustra conferretur sacramentum; hoc autem est peccatum mortale, sicut esset peccatum mortale secundum omnes apponere aquam loco vini ad consecrationem, aut vinum loco aque ad baptismum, quia expositio voluntaria materiæ ineptæ sacramentis est gravissima injuria, nec alia fortassis ratione peccaret mortaliter, qui confitetur data opera aliqua peccata mortalia, omisis aliis Sacerdoti, ut impenderet ipsi absolutionem, quod secundum omnes est peccatum mortale.

7. Respondeo secundò, eum, qui confitetur aliqua peccata venialia cum dolore efficaci de ipsis, & proposito emendatæ, & confiteretur alia sine dolore, aut proposito tali, si id faciat, ut absolvatur ab omnibus, peccare mortaliter ob rationem jam dictam; quia applicat materiam non sufficientem sacramento; sicut peccaret mortaliter, qui apponeret unam hostiam non triticeam simul cum hostiis triticeis consecrationi. Si verò illa confitetur, non ut absolvatur ab iis in sacramento, sed ob aliquam majorem confusionem

o 2 fusionem

NOTION
Opera
om. 10 II
E III